

ZDABOŘSKÝ ZPRAVODAJ

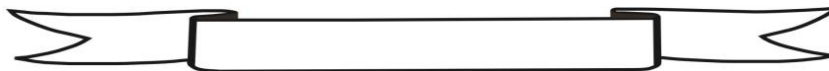
OSADNÍ OBČASNÍK 3/2015

- ❖ Usnesení z valné hromady
- ❖ Bílé Vánoce
- ❖ Vánoce v minulosti

*Veselé Vánoce a šťastný nový rok
přejí Sdružení občanů a přátel Zdaboře,
a
Sbor dobrovolných hasičů Zdaboř*

*Vážení spoluobčané,
obdobně jako v předcházejících deseti letech se Vám do domácností dostává vánoční vydání našeho zpravodaje. Jeho obsahem je mj. usnesení z valné hromady Sdružení občanů a přátel Zdaboře, která se za účasti starosty města Ing. Vařeky konala 18. listopadu. V předcházejícím čísle Zdabořského zpravodaje je přetištěna zpráva o situaci v obvodu, připravená pro tuto valnou hromadu. Dále jsou v tomto vánočním vydání ještě dva příspěvky, a to článek připravený Ing. Kollertem „Bílé Vánoce jsou víc snem než realitou“ a pro připomenutí podoby vánočních svátků přibližně na počátku minulého století „Vánoce v minulosti“ byl využit přepis částí pamětí paní Petronily Arnoldové. K těmto pamětem je účelné uvést několik informací. Při shromažďování podkladů vhodných pro připravovanou pamětní publikaci DRKOLNOV 2007 k 80. výročí založení Sboru dobrovolných hasičů Drkolnov zapůjčila paní Pavlíčková redakční radě obsáhlou knihu s ručně psanými paměťmi její tety. Jedná se o poměrně obsáhlý (cca 300 stran velkého formátu) soubor vzpomínek na rodinný život a na společenské události. S laskavým svolením potomků p. Arnoldové byly paměti přepsány pro možnost dalšího snadnějšího zpracování pro pamětní publikaci. Doslovný přepis má rozsah 82 stran formátu A4, do publikace byla využita asi jedna sedmina pamětí. V nich je zachyceno i období vánočních svátků a z tohoto tématu je část využita pro tento zpravodaj. Dovolte nám, abychom Vám popřáli spokojené prožití vánočních svátků, bezpečnou oslavu posledního dne roku letošního a prvního dne roku následujícího a do roku 2016 pohodu, pevné zdraví a úspěchy v zaměstnání a především v rodinném životě.*

*Redakční rada spolu s výbory Sdružení občanů a přátel
Zdaboře a Sboru dobrovolných hasičů ve Zdaboři*

Usnesení z valné hromady konané 18. listopadu 2015

A. Valná hromada bere na vědomí

1. Informaci o činnosti v obvodu Sdružení občanů a přátel Zdaboře a dále zprávu o činnosti Sboru dobrovolných hasičů Zdaboř od minulé valné hromady dne 20. 11. 2014
2. Zprávu o finančním hospodaření s prostředky Sdružení občanů a přátel Zdaboře a s dotací od MěÚ Příbram.
3. Informaci o vydávání Zdabořského zpravodaje a o vedení Kroniky Zdaboře
4. Návrh grantu na rok 2016

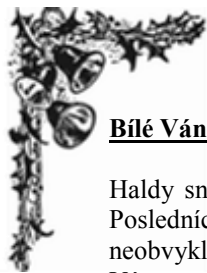
B. Valná schvaluje volbu předsedy a členů výboru Sdružení občanů a přátel Zdaboře:

předseda: Ing. Vladimír Pruner

členové: Stanislav Bábíček, František Beran, František Dražan, Josef Hummel, Miloslav Hadač, Ing. Otto Kollert, Josef Kostner, Marie Lundáková, Ing. Ludvík Paseka, Miloslav Rampa, František Smejtek, Ondřej Švandelík, Ing. Jaroslav Trmal.

C. Valná hromada ukládá výboru SOPZ

1. Zpracovat souhrnný přehled připomínek včetně návrhů z dnešní valné hromady předat ho prostřednictvím Ing. Pikrta příslušným útvarům města
2. Název Sdružení občanů a přátel Zdaboře doplnit dodatkem „zapsaný spolek“ (z.s.)
3. Požádat zastupitelstvo města o schválení Osadního výboru Zdaboř. Předpokládané složení p. Pouliček, Kostner, Plechatý, Pilousková, Skalošová, náhradník p. Beran.
4. Zajistit vedení webových stránek www.zdabor.webgarden.cz a jejich průběžnou aktualizaci
5. Ve Zdabořském zpravodaji vydat informaci o činnosti v obvodu Sdružení občanů a přátel Zdaboře.

Bílé Vánoce jsou víc snem než realitou

Haldy sněhu, extrémní mrazy či bruslení na řece. Tak vypadá ladovská zima v mysli každého Čecha. Posledních osm let však Vánoce na sněhu zůstávají jen zbožným přáním. Není to přitom nic neobvyklého. Pokud se podíváme na historická data o teplotách a výši srážek, například v Praze bílé Vánoce přicházejí v průměru co tři roky. Češi spatřují ideál bílých Vánoc v obrázcích od Josefa Lady. Myšlenku podporují zprávy o prvním sněhu a později také sněhové zpravodajství z hor, nemluvě o televizních pohádkách, které se odehrávají v zasněžené krajině: namátkou podoba Tří oříšků pro Popelku nebo novějších Dvanácti měsíčků.

Klimatoložka Martine Rebetezová ve své studii z roku 1996 uvedla, že například na Švýcarské plošině v 1700 metrů, kde žije až 90 procent populace, se sníh na Vánoce objevuje nepravidelně. Jako bílé by se označit pouze v jednom případě ze tří. Rebetezová vycházela z údajů od roku 1931. Přesto zde lidé vzpomínají na haldy sněhu, které byly podle nich o Vánocích před 20 až 30 lety.

Pravdou však zůstává, že bílé Vánoce existují hlavně v představách lidí, kteří očekávají sníh i v místech, kde většinou nebývá. Středoevropské podnebí je totiž hodně proměnlivé a střídají se zde teplá a chladná období.

„Toto střídání není pravidelné, a proto se nedá na základě aktuálního počasí spolehlivě odhadnout další vývoj. Velmi výrazným příkladem může být extrémně studená zima 1928/29, která se vyskytla v řadě poměrně teplých zim. Protikladem jsou období, kdy převažovaly studené zimy, například 40. léta 20. století nebo mírné zimy v 70. letech 20. století,“ uvedl meteorolog Stanislav Racko.

Nyní se nacházíme v období, kdy je ve dnech kolem 24. prosince teplo. Svědčí o tom údaje za posledních sedm let. Za posledních 150 let byly na Vánoce nejnižší teploty před rokem 1890. To znamená, že lidé, kteří žili v tomto období, opravdu bílé Vánoce pamatovali a vtiskli to jako sen, ikonu a ideál. „Je to definice kruhem - vymyslíme si bílé Vánoce, chceme bílé Vánoce,“ vysvětlil Hospodářským novinám klimatolog Václav Cílek.

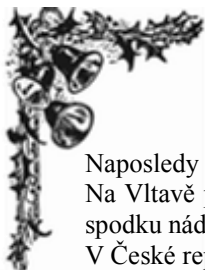
Opravdu teplé vánoční svátky zažíváme už několik let. Ty předloňské se dokonce zařadily k neobyčejně teplým Vánocům. Teploty nezdávka přesahovaly 10 stupňů Celsia, padly i téměř staleté rekordy. Nejvyšší teplotu, a to 13,6 stupně, naměřili ve vsi Vlkonice. Druhá nejvyšší teplota byla ve středočeských Dobřichovicích - 13,5 stupně. Teplo však bylo i loni. Průměrná denní teplota dosáhla hodnot kolem 3,6 °C. Například v Bohumíně-Záblatí naměřili meteorologové rekordních 13,2 °C. Teploměry stanice v Karvině ukazovaly 12,9 °C. Opravdu mrazivé Vánoce zažilo Česko naposledy v roce 2007.

Rekordem však zůstává rok 1977, kdy na stanici v Kolině naměřili na Štědrý den 14,5 °C. Absolutně rekordní jsou teploty na první a druhý svátek vánoční, které naměřila stanice Hrádek. V roce 1983 na 25. prosince zjistila, že je 17,5 °C. O pár let dříve, 26. prosince 1974, naměřila maximální teplotu 15 °C. V Praze jsou podle meteorologů pouze každé třetí Vánoce bílé. To znamená, že od roku 1921, kdy meteorologové se souvislým sběrem dat začali, mělo hlavní město jen ve 30 procentech případů bílou pokrývku alespoň do výše jednoho centimetru. Zdaleka nejvíce sněhu - 27 cm - zde leželo v roce 1969. Zima v Praze však měla dříve jinou tvář. Bílému ideálu nahrával fakt, že voda ve Vltavě téměř každý rok zamrzala. V knize Ze starých letopisů českých se uvádí, že v roce 1504 chodili lidé přes řeku už 7. listopadu. Zamrzlá vodní plocha je také v záznamech z roku 1791.

Na řeku, po které se dalo chodit, vzpomínají i současní pamětníci. Bruslení na zledovatělé vodní ploše bylo velkou společenskou událostí a Vltava se doslova černala bruslaři. „Na celé trase z města až po Modřany bylo bohatě postaráno o občerstvení od příležitostných obchodníků, kteří v první řadě nabízeli horký čaj pro děti a pro dospělé ten samý nápoj s rumem. Specialitou v tomto zimním období byly pečené jedlé kaštiny, kterými se zaháněl hlad, ale hlavně když se daly do kapes, dlouho se v nich zahřívaly zkrhlé ruce,“ popisuje Ladislav Vinš.

Města jsou obecně teplejší než okolní venkovská krajina. Městské budovy totiž mají poměrně značnou tepelnou kapacitu. To znamená, že snadno pohlcují teplo, které posléze uvolňují a ohřívají tak okolí. Spolu s meteorologickými faktory to přispívá k jevu, který je popisován jako tepelný ostrov města. V porovnání s venkovskou krajinou mohou být ve městech i v nočních hodinách teploty vzduchu o 3 - 10 °C vyšší.

Naposledy řeka zamrzla v roce 1956. Klementinum tehdy naměřilo nejnižší průměrnou denní teplotu -21,9 °C. Na Vltavě poté postupně vyrostla kaskáda přehrad a voda přestala zamrzat kvůli odpouštění teplejší vody ze spodku nádrží.

V České republice se však i tak nachází několik míst, kde v zimě teplota klesá hluboko pod průměr. Odborníci je nazývají termínem mrazové kotliny. Příkladem je třeba Jezerní slat' na Šumavě nedaleko Horské Kvildy. Teplota zde může klesnout pod minus 30 °C. Stává se tak zejména v obdobích, kdy zde leží sníh. Zemský povrch v takovém případě i přes den vyzařuje více tepelného záření, než kolik jej přijímá, a tak se výrazně ochladí.

K těmto místům patří také osada Jizerka v Jizerských horách nedaleko Harrachova, hlubší údolí v Krušných horách a další mrazové kotliny.

Celkový charakter počasí v Česku shrnul meteorolog Petr Dvořák takto: „Občasné silné mrazy patří ke koloritu naší zimy stejně jako zimy na blátě jednou za pár let. Nemá smysl se nad tím pozastavovat a divit se tomu. Kdo chce vyzkoušet pravé sibiřské počasí, nemusí jezdit až za Ural, stačí navštívit několik českých míst v půvabných příhraničních kopcích.“

S použitím IT připravil Ing. Kollert

Vánoce v minulosti

„Tak jaképak jsme mívali doma Vánoce. Dokud jsme měli tatínka, tak jsme mívali Vánoce chudé, ale krásné, veselé i šťastné. Jídla bylo víc než jindy. K večeři jsme měli králíka v černé omáčce a do té upekla maminka z těsta malé kuličky na kunerolu, říkalo se jim voříšky. Na tu omáčku jsme se moc netěšili. Potom byla kuba, to byla kaše krupková a v ní hodně hub a česneku. Tu jsme zase rádi jedli a ta byla jen na Štědrý večer. Maminka říkala, že kuba spotřebuje moc omastku, to je luxus, tu nemůžu vařit, kam bych přišla. No a potom jsme měli kafe a vdolky s povídlama. Vánočka se směla načít až na Hod boží ráno. Říkali, že kdo ji načne dřív, do roka umře (ale to asi, aby neubývala). Přeci to bylo lepší těsto než na vdolky, a byly v ní rozinky. Nás u stolu bylo 8 dětí a tatínek, maminka nikdy u stolu neseděla, ta měla moc práce a ještě víc starostí. Také jsme dostali dárečky, pamatují jeden rok. Ty tři starší sestry nedostaly nic, já dostala za 4 krejcarey takový kulatý futrál na kamínek, co se s ním psalo na břidlicovou tabulku. My jsme v první třídě neměli žádné sešity, jen tu tabulku. U ní visela houba na provázku. Když jsme udělali chybu, tak jsme naplívli na houbu a utřeli jsme chybu a psalo se dál. Taky jsem si tu tabulku jednou rozbila. Šla jsem Ševčinským lesem, uklouzla po kořenu a tabulku jsem rozmačkla, protože jsme nosili učení v ruce. Aktovky tenkrát nebyly a taška kožená byla drahá, ušila jsem si ji z pytle. Byla jsem bítá, že jsem rozstříhala pytel, a ve škole jsem stála na hanbě u stupínku. Tu tašku jsem měla strčenou za blůzou, vypadala jsem jako kojná, ale já z toho neměla rozum. Byla jsem v první třídě a to nebyly děti tak chytré jako dnes, v roce 1962. Tak ještě ten Štědrý den sestra mladší než já dostala takovou dřevěnou selku s máselnicí, jak se v ní tlouklo máslo, stála 10 krejcarů a bratr dostal koníka na kolečkách, taky asi za šesták. Po večeři maminka šla brát dříví pod píčku a křičí, děti tady je něco, asi to tam dal Ježíšek. Tak jsme všichni stáli okolo a báli jsme se tam pro to vlézt. Byl tam uzel a v něm asi tak 3 kg jablek, ½ kg malých a 1 kg velkých ořechů. Pak nás tatínek poděloval a my jsme se koukali, jestli někomu nedává víc, tak to byla celá naše koleda. Když se to všecko odbylo, tak někdo v síni zazvonil, to už jsme věděli, že dostaneme stromeček. Jindava se dělalo všecko tajně, aby snad ty děti měly z něčeho opravdu radost, že je to víc překvapí. Tatínek otevřel dveře u sednice a v síni stál stromek a asi 3 svíčky na něm hořely. Teď teprve začala radost, stromek na stole a my kolem hubu plnou slin, jak jsme viděli to cukroví, to jsme jen říkali, tady je dřevíček, to je měsíček a samé takové známé věci.

To nebyly mašinky, auťáčky nebo motorky, ani letadla. Cukroví na stromečku bylo ze sněhu, z vajec a cukru anebo se říkalo škrobové. To se lesklo, asi bylo mazané bramborovým škrobem a pak bylo různě malované. To jsme kupovali na Břez. Horách u cukráře Komendy za 20 krejcarů buď 60 nebo 70 kousků. Potom jsme měli na stromečku papírový řetěz a třapce z tenkého různě barevného papíru, říkali jsme cukrdlata, ale v nich byla vždycky jen dřívka, tak jsme je měli kolik let. Potom šla maminka s tatínkem k domácím a nám nalila každému do hrnečku grog, to se dal do horké vody punč, co jsme dostávali od obchodníka, kde se celý rok nakupovalo živobytí, a my jsme šli spát. To jsme spali čtyři v posteli a ono se nám nechtělo, tak sme se stekali a tatínek šel od domácích poslouchat za dveře, jestli spíme, a když jsme se stekali, tak otevřel a vyplatil nás všechny. To byly Vánoce, když jsme byli malí“.

ZDABOŘSKÝ ZPRAVODAJ vydává
výbor SDH Zdabůř a redakční rada
SOPZ.

Redakční uzávěrka dne 02. 12. 2015
Tisk: Jiří Krákora – Husova 435

*Tisk tohoto zpravodaje je zajišťován z
účelové dotace Města Příbram.*